

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет конференції Особливості впровадження Національної рамки кваліфікацій у післядипломну освіту: зб. наук. праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної Інтернет конференції 26 листопада 2015 р., м. Харків праць / за заг. ред. Л.Д. Покросвої, Т.В. Дрожжиної, М.Є. Смирнвої. – Харків / Харківська академія неперервної освіти, 2015. – 123 с.

Скрипник Марина Іванівна,
м. Київ, Україна

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

1. Студіювання соціально-філософської, психолого-педагогічної літератури доводить, що означена проблема здебільшого вивчається в контексті моделювання, що дало можливість узагальнити стан наукового опрацювання та визначити основні ідеї, на основі яких розроблено модель підготовки науково-педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти (далі – ППО). Післядипломну освіту досліджуємо як підсистему терціарної у перспективі нової державної постдипломної політики [3], що зумовлено існуючими тенденціями розвитку суспільства (серед яких: стандартизація різноманітних процесів життєдіяльності суспільства; інформатизація та технологізація). На сьогодні існує суперечність між змінами в державній політиці у сфері модернізації ППО та їх відображенням у змісті програм підготовки науково-педагогічних працівників у системі ППО.

2. Метою статті є теоретичне обґрунтування моделі змістового компонента підготовки науково-педагогічних працівників у системі ППО. Ураховано такі положення педагогічного моделювання: модель – це уявна або матеріально-реалізована система, яка відображає або відтворює об'єкт дослідження (природний чи соціальний) і здатна змінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію стосовно цього об'єкта; ефективне функціонування моделі можливе, якщо вона відповідає таким вимогам щодо інших «учасників» процесу моделювання: *інгерентність*; *простота*; *адекватність*; основними складовими моделі підготовки науково-педагогічних працівників у системі ППО стали: мета підготовки, теоретико-методологічний, змістовий, операційно-діяльнісний, оціночно-результативний компоненти.

3. Метою визначено підготовку науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації до професійної діяльності. Теоретико-методологічний компонент поєднує в собі завдання, принципи та організаційно-педагогічні умови, що сприятимуть підвищенню ефективності підготовки науково-педагогічних працівників до науково-дослідницької та викладацької діяльності. Визначено найбільш доцільні принципи, згруповані в три блоки: перший – інституційний, пов'язаний із методологією розвитку системи ППО, яка реагує на соціокультурний розвиток і соціоприродну еволюцію; другий – системогенетичний, репрезентує особливості еволюції змісту підготовки

науково-педагогічних працівників; третій включає специфічні принципи, до яких належать базові положення, що генерують зміст із позицій екзогенних і ендогенних функцій науково-педагогічної діяльності в системі ППО.

4. Ключовими у процесі підготовки науково-педагогічних працівників залишаються інваріантні навчальні програми з філософії, іноземної мови та педагогіки, оскільки вони містять у собі методологічні, теоретичні основи організації науково-дослідницької та викладацької діяльності науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації. Варіативні елективні навчальні програми структуровано на трьох рівнях: загальної підготовки, особливої підготовки, специфічної підготовки [1; 2]. Варіативні елективні навчальні програми структуровано на трьох рівнях:

– *загальної підготовки*, що передбачає вивчення істотних, однотипних змін у системі вищої освіти та науково-педагогічних досліджень («Історія підготовки наукових, науково-педагогічних працівників України та тенденції розвитку»; «Методологія педагогічних досліджень і практичної андрагогіки»; «Відкриті системи освіти та праксеологічні засади впровадження змісту навчання»);

– *особливої підготовки*, мета якої – дослідження змін, що виявляються в системі післядипломної педагогічної освіти («Аксіологічний підхід у післядипломній освіті та науковий етос»; «Наука як професія та формування інтелектуального потенціалу науково-педагогічних кадрів»; «Я-концепція вченого та креативність у науково-педагогічній діяльності»);

– *специфічної підготовки*, спрямованої на індивідуальний розвиток особистості науково-педагогічного працівника й пов'язаної з вибором власної моделі змісту підготовки відповідно до траєкторії особистісного саморозвитку та самореалізації («Підготовка педагога-дослідника: крок за кроком»; «Школа молодого науковця»; «Розвиток науково-дослідницької діяльності вченого в технології Т-менеджменту»).

5. Аналізована проблема дає змогу визначити перспективні напрями розвитку, які доцільно розглядати на трьох рівнях: *соціальному, науково-педагогічному та особистісно-професійному*. На *соціальному рівні* післядипломна освіта є соціальним інститутом – відкритим середовищем, яке миттєво відображає зміни в суспільстві та створює умови для інновацій у її цільових, змістових і процесуальних аспектах. У концепції розвитку післядипломної педагогічної освіти серед завдань визначаємо нарощування потенціалу професорсько-викладацького складу та підвищення його соціального статусу. Вирішення зазначеного завдання, насамперед, пов'язане з вагомим напрямом розвитку післядипломної освіти – підвищенням якості підготовки шляхом упровадження в навчальний процес новітніх навчальних курсів і технологій навчання з метою розвитку професіоналізму науково-педагогічних працівників. Цей напрям передбачає обов'язкове використання в процесі підготовки елективних навчальних програм, реалізація яких здійснюється інтерактивними технологіями навчання, що забезпечує залучення науково-педагогічного працівника в процес навчання за рахунок добору й використання сукупності інтерактивних форм, методів, прийомів,

методик, засобів навчання, що дають змогу гарантовано досягти запланованого результату, забезпечувати зворотний зв'язок, право вибору, двоспрямованість спілкування, оптимальне врахування життєвого й професійного досвіду тих, хто навчається. *Науково-педагогічний* рівень розвитку окресленої проблеми деталізується шляхом вивчення в андрагогіці оптимальних моделей підготовки науково-педагогічних працівників і узагальнення, науково-методичного обґрунтування та поширення досвіду проектування викладачами системи ППО варіативного змісту підготовки науково-педагогічних працівників. Не можна ігнорувати й *особистісно-професійний* рівень розвитку проблеми, адже моделювання змісту підготовки науково-педагогічних працівників антропологічно зумовлене, зважаючи на те, що науково-педагогічний працівник як людина є відповідальним за збереження життя. В умовах формування інформаційно-комунікативного простору, транзитивного суспільства й змін свідомості особистості, формування нових цінностей і нового сенсу буття змінюються концепції взаємодії особистості науково-педагогічного працівника й суспільства, техніки, природи тощо. Сьогодні відбувається ряд кумулятивних змін у сучасному суспільстві, що впливають на становлення нової моделі особистості науково-педагогічного працівника, її типу життєдіяльності, моделей існування в суперечливому світі, пошук нових сенсів життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Підготовка науково-педагогічних кадрів, аспірантів та здобувачів: модернізація процесу навчання в системі післядипломної освіти: методичні рекомендації для системи післядипломної освіти / Марина Іванівна Скрипник; за наук. ред. Євгенії Родіонівни Чернишової; Держ. вищ. навч. закл. «Ун-т менедж. освіти». – К., 2014. – 151 с.
2. Скрипник М. І. Закономірності та принципи формування змісту підготовки науково-педагогічних працівників у системі післядипломної освіти // Післядипломна освіта в Україні. – 2013. – № 2 (23). – С. 95–100.
3. Штомпель Г. О. Концептуалізація постдипломних кваліфікацій у новій редакції Міжнародної стандартної класифікації освіти / Г. О. Штомпель // Педагогіка і психологія. – 2013. — № 1. – С. 54 – 60.